

AKADEMSKI GLAS

INFORMATIVNO STROKOVNI LIST

Izhaja vsak teden. — Mesečna naročnina za akademike 5 Din, za vse druge 6 Din. Za inozemstvo 10 Din. Rokopisi se ne vračajo.
Uprava in uredništvo: Ljubljana, Wolfova ulica 1.-1. — Ček. račun: Ljubljana štev. 16.465.

Naša pot

Ko smo septembra meseca preteklega leta začeli izdajati »Akademski glas«, smo z vedrim optimizmom zrlji v bodočnost našega dela. Zdaj, po enem semestru, ko je šlo med javnost že 21 številčk lista, lahko z zadoščanjem ugotovimo, da sta bila naš optimizem in vera upravičena.

Težka je bila naša pot v akademsko in ostalo slovensko javnost, toda danes smo že preko prvih, trudapolnih stopinj in naša steza, s katere obeh strani so često grozili plazovi, se širi in se polagoma izpreminja v cesto, na kateri postajajo koraki lažnejši in nevarnost plazov manjša. »Akademski glas« je upravičil svoj obstoj. Intencij, ki smo si jih postavili v Uvodni besedi prve številke, smo se držali ves čas in jih mirne vesti lahko ponovimo; tudi v bodočnosti nam bodo vodnice:

Prva naloga, dolžnost in pravica vsakega akademika naj bo resen in vztrajen študij in z njim združena težnja za čim popolnejšo strokovno izobrazbo. V drugi vrsti pa je njegova naloga, da preostali čas in energijo posveti toku dogodkov okrog sebe in mu skuša po svojih močeh pripomoči k pravi usmeritvi. Vsakdo gleda probleme, ki ga obkrožajo, z ozirom na svoj svetovni, socialni in državno-politični nazor drugače, toda tudi v tem naj bi bil znak akademika, da spoštuje mnenja in nazore drugih, da ne sprejme in ne odklanja prvenstveno nečesa zato, ker je to mnenje pripadnika istega ali nasprotnega nazora, ampak skuša razumeti in pronikniti v miselnost drugega ter sprejeti, kar se izkaže za pravilno, odkloniti, kar ni osnovano. Največ nedela, trpljenja in sovrašstva se rodi iz tega, ker ni dano, da bi se ljudje med seboj do temetja spoznali, razumeli in spoštovali.

Vedeli smo, da bo naša pot naletela na nerazumevanje in napačno tolmačenje. Ljudje, ki se tudi na akademskih tleh ne morejo otresti ozkosrčnega in zaslepljenega strankarstva ter načela, da je diferencijacija akademske mladine po vzorcu starih tudi v specifično njenih zadevah nujna, nam niso bili naklonjeni; še več, niso niti izbirali pri sumničnijih, podtikanjih in lažeh, da bi nam škodovali. Razumemo njih razpoloženje proti »Akad. glasu«, saj so gotovo imeli na tistem pobožne želje, da bi list postal njihov trabant. O tem seveda ni bilo govora in zaradi tega je marsikaterikrat udarilo na dan užaljeno samoljubje in pekoča zavist. Le tako si moremo razlagati, da nas z desne smatrajo za marksističnega zmaja, ker načelno dopuščamo tudi levo orientiranim, da v akademski debati povedo svoje mnenje, in da nas z leve žigosajo kot fašiste, ker smo iskreno pozdravili pokret Združenja borcev. Toda mnogo bolj važno kot vse to se nam zdi ugotoviti, da se je našlo mnogo treznih in poštenih ljudi v akademski in tudi drugi jav-

To bodi naš odgovor!

»Ne gre za Tvoj denar, da bi si iz lastne revščine sam zidal svojo knjižnico, gre za to, da s tem svojim darom tudi Ti v strnjeni vrsti enako mislečih pokažeš odločno voljo za knjižnico in s tem vzbudiš vest onim, ki imajo moč in denar.«

(Proglas Akad. akcije za univ. knjižnico.)

Apel Akademске akcije za univerzitetno knjižnico v dneh vpisovanja v letni semester mora pozdraviti vsak tovariš in tovarišica! Naj bo to naš odgovor za ves trud in vsa pota delegacije v Belgradu, ki je opravila pošteno in premišljeno delo v dneh bivanja v prestolnici naše države. Izkoristila je vse prilike in mobilizirala kar je bilo v njenih močeh upoštevaše dragocene nasvete vseh onih, katerim je Univerzitetna knjižnica v Ljubljani pri srcu. Vendar njen napor ni rodil uspeha: V letošnjem državnem proračunu je med rednimi izdatki izpadla postavka za Univerzitetno knjižnico. Javnosti in vsakomur hočemo s povečanim delom v akciji dokazati, da vztrajamo do končnega cilja in nikakor nimamo namena ob prvem neuspehu vreči puško v koruzo! Tovariš in tovarišica, v dneh, ko težko žrtvuješ par sto dinarjev za vpis, utрпи še 3 Din, da s tem dokumentiraš nezlomljivo voljo, hoteti osrednjo znanstveno knjižnico, brez katere ni univerzalnega znanja. Tvoj dar, čeprav skromen je večjega pomena kakor tisočak bogataša! Obolus našega študenta bodi oddan glas za Univerzitetno knjižnico in moralna opora onim tovarišem, ki žrtvujejo mnogo ur v širokopotezni akciji za knjižnico, do katere imamo pravico! Gre za kamen študentov v bodoči zgradbi knjižnice! Po denarnem deležu se naš kamen nikakor ne more meriti s končno stavbno svoto, po pomenu v času, v katerem živimo, bo izreden dokument za bodoča pokolenja! Dovolj je bilo osvetljeno vprašanje knjižnice in nje pomen, v slehernemu visokošolcu naše univerze mora biti ta v srcu in v mislih. Naše današnje vrste so namenjene onim, ki ne verujejo v uspeh in onim, ki bi hoteli izbegniti žrtvi malega daru!! Tovariši in tovarišice, ko zbiramo kamen študentov (10.000 Din), si hočemo ustvariti v dneh nezasišane materializma dovolj zgovorno legitimacijo, ki nam mora odpirati številna vrata, na katera bomo dotle, vse dotle, dokler ne bo zgrajen krov Univerzitetne knjižnice v Ljubljani.

Prof. dr. M. Murko:

Masaryk in jugoslovansko dijaštvo

K 84-letnici T. G. Masaryka iz članka: Prag und Jugoslavien Studentenschaft, Prager Presse, 31. V. 1933.

Proti koncu prejšnjega stoletja se je dotok jugoslovanskih akademikov v Prago zelo pomnožil in pridobil na pomenu. Povod temu

nosti, ki so naklonili svoje priznanje našemu delu.

Nismo prekršili naših intencij, če smo v zadnjih uvodnikih posegli tudi izven akademskega življenja in grajali napake in grehe našega javnega življenja. Smatrali smo to za svojo pravico in dolžnost in se tudi v bodoče tega ne bomo strašili. Zavedamo se, da je kritika mladine, ki je soodgovorna za narodovo usodo, potrebna in umestna.

Ko stopamo v drugo polletje, nam živo stoji pred očmi poslanstvo, ki smo si ga nadeli: ostati še naprej glasnik in borec skupnih teženj akademstva, z razčiščenjem perečih vprašanj doprinesti k potrebnemu sožitju akademskega kolektiva in skupno s pošteno slovensko javnostjo uveljavljati v javnem življenju načela, ki nam jih narekuje naša mladostna samozavest in čut odgovornosti do naroda, ki čaka naših sil.

so dali politični dogodki in gibanja na jugu avstro-ogrske monarhije, posebno izključitev mnogih študentov z zagrebške univerze, ki so pod vodstvom Štefana Radića sežgali ogrsko zastavo pred očmi cesarja Franca Jožefa. Nemiri na Hrvaškem v letu 1902, aneksija Bosne in Hercegovine 1908 in nacionalno gibanje od 1912 dalje. Nepojmljivo je k temu pripomogla neznosnost nemških študentov na Dunaju in v Gradcu, na katere so bili naši študentje v glavnem navezani. Poleg teh zunanjih so bili merodajni tudi notranji vzroki: nacionalna zavest južnih Slovanov, ki je rasla od dne do dne, je svojo moč vedno bolj črpala iz vseslovanske zavesti, katere žarišče je bila tedaj brez dvoma Praga.

Tako moremo govoriti o treh ali celo o štirih generacijah jugoslovanskih študentov, ki so prejeli v Pragi vzpodbudo v znanstvenem in narodnostnem pogledu. Praga sama s svojimi zgodovinskimi spomeniki in s svojim visoko razvitim nacionalnim življenjem je že sama dovolj vplivala nanje. Njej se je pridružil vpliv posameznih profesorjev, ki so imeli posebne stike z južnimi Slovani in ki so bili študentom posebno naklonjeni, n. pr. medicinec in alpinist Chodounský, — ali pa so privlačevali mladino kot znanstvene kapacitete. Nenavadno pomembnost pa je med

Naivnost ali zloba?

Ljubljansko »Jutro« je te dni pod naslovom »Akademska svoboda« objavilo sledeče vrstice:

»Akademijski glas« je pričel objavljati zanimiva pisma Ivan Cankarja. Odkar pa smo v enem teh pisem čitali Cankarjevo slabo mnenje o »Slovincu« in klerikalcih, smo se zaman veselili nadaljevanja: — »Akademijski glas« je izšel brez Cankarjevih pisem.

Zakaj, čemu? Najbrž se ne bomo motili, ako pripišemo vzrok oni temni sili, ki je nekoč Cankarja mrzila in sežigala njegove spise, zdaj pa ga skuša napraviti za svojega, — sili, o kateri pravijo poznavalci razmer, da je tudi na tleh akademske svobode še zelo vplivna in močna.

Že smo bili žalostni, ker smo mislili, da nas v Knafljevi ulici prav nič ne berejo. Zato smo toliko bolj veseli sedaj, ko vemo, da naš glas ni tako slaboten in da ga le slšijo tudi oni, ki si ob neprijetnih zvokih tako radi maše ušesa. Vendar pa nas je »Jutro« zelo presenetilo, ker se je oglasilo v tako nesrečno izbranem trenutku, da moremo reči le: Si ta cuisses... bi se blamaži izognilo. Ali res nismo do sedaj še nič napisali, nad čemer bi mogli »Jutro« izraziti svoje dopadenje?

K stvar! Nekaterim — če je treba — tudi najjasnejša beseda ni razumljiva. Dobil smo trinajst originalnih, še ne objavljenih Cankarjevih pisem, ki smo jih objubil objaviti (»Ak. gl.«, št. 2. II. od 14. jan. t. l.). Svojo besedo smo držali.

Vseh trinajst pisem smo vestno ponatisknili ali vsaj poročali o njih vsebini. Izpustili smo samo ona pisma in iz objavljenih le ona mesta, kjer govori Cankar o suhih številkah forintov, ki naj mu jih S. pošlje, da ga reši najhujše bede. Vse drugo je šlo v javnost. — To bo mogoč potrditi univ. prof. g. Izidor Cankar, ki nas je zaprosil, da mu pošljemo vseh trinajst pisem v prepis.

Zadnjemu, trinajstemu pismu, ki ga je »Jutro« tako hlasno popadlo, smo točno dostavili, da je zadnje in pod članek napisali (Konec). Zato nam je popolnoma nejasno, kako se je moglo »Jutro« veseliti nadaljevanja (nadaljevanja napadov proti »Slovincu« in klerikalcem seveda in ne morda nadaljevanja pisem samih).

Po vsem tem postavljamo »Jutro« brez ovinkov pred alternativo: Ali res ni v Knafljevi ulici toliko inteligentnega gospoda, da bi mogel dojeti preproste zgodbe o »Cankarjevih pisemih in akademski svobodi«, ali pa je bila to le skrajno nečedna gesta s takimi in takimi tendencami.

Bog ve, ali je bralo »Jutro« tudi o polemi, ki jih je metel Cankarju pod noge njegov tovariš »Slov. Narod«. Mislimo namreč v onem pismu, ki mu tako ugaja. Sicer je pa dovolj znano stališče neklerikalnega »Slov. Naroda« in »Lj. Zvona« do Cankarja. Da ni Cankar nikdar povedal kake bridke tudi o »Jutru«, se mora pač »Jutro« zalivaliti svoji mladostnosti. Čisto izven debate se nam pa zdi vprašanje, kaj bi Cankar danes mislil in pisal o gospodih, ki ga zlorabljajo v svoje namene. Mislimo, da se tudi mi ne bomo dosti motili, ako trdimo, da je od vseh kulturnopolitičnih linij priznanih in nepriznanih, Jutrova še najbolj tuja Cankarjevemu duhu. K. ...

Zdi se nam, da so gospodje okoli »Jutra« dosedaj prebrali v »Akad. glasu« samo one tri stavke o »Slovincu« in klerikalcih. V ... Sedaj se razočarano izprašuje, kje smo prav za prav ostali? Ne vemo, ali ima »Jutro« večkrat slične privide, vendar ga moramo potolažiti s tem, da je bilo ono o akademski svobodi le halucinacija.

Če nas — gospodje — že ne morete v našem delu podpreti, vsaj ne razgaljajte svojih obsojanja vrednih naklepov na naš račun!

IZ UREDNISTA.

V tej številki nismo mogli radi tehničnih zaprek objaviti vsega, kar smo hoteli.

Kdor bi hotel nabirati oglase in naročnike, naj se nam javi — dober zaslužek!

V kratkem začnemo objavljati zanimiva neobjavljena pisma dr. Ev. Janeza Kreka.

temi profesorji dosegel T. G. Masaryk kot voditelj češkega realizma. Moremo celo reči, da je Masaryk privedel prvo skupino hrvatskih študentov v Prago. Štefan Radič, ki se je že prej mudil v Pragi in se gibal v naprednih krogih, je bral svojim tovarišem, ki so bili skupaj v ječi v Bjelovaru, Masarykovo »Česku otázku« z žarečimi očmi kot »apostol« in vzkliknil parolo: »Študirat v Prago!»

O Masarykovih odnošajih do jugoslovanskih študentov teh generacij smo pobljže poučeni po spominih njegovih učencev in po celotnem popisu Dragutina Proháske v nekem njegovem delu, ki ga je posvetil Masaryku in po Milada Paulová zbirki predavanj, ki jih je priredil Praški slovanski inštitut. V prvem desetletju je Masaryk deloval s svojimi predavanji v praktični filozofiji, ki so jih morali poslušati tudi juristi, in s svojimi spisi »Česká otázka« »Naše nuyvější krise« in »Otázka sociální«, in z živahnim osebnim občevanjem. Tako je učil to mladino samostojno in kritično misliti, je dramil njihove čudi in vesti, vžil jim nove pojme o ljudstvu in patriotizmu in usmeril njeno pozornost na lastno vzgojo, kulturno delovanje v malém (»drobno delo«) in na socialna vprašanja. Pri vsem tem pa tej mladini ni bilo lahko slediti Masaryku! Tako ga je 1908 naprosila hrvatska mladina, ki je zaradi neznoznega Cuvajevega režima v velikem številu zapustila Zagreb, za predavanje, ker je hotela slišati njegove na-

zore o razmerah na Hrvatskem, kjer se je malo prej mudil. On, abstinent, nekadilec, je prišel sicer v lokal, poln tobakovega dima in pivskih rekvizitov in se ni obrnil toliko proti osovraženi vladi kot proti lastni slabosti narodovi in njegovi inteligenci, se zahvalil mladini za prilžnost, da je lahko pred njo govoril in odšel. Veliko razočaranje, posebno med študenti, ki so Masaryka prvič videli in slišali. Eni so rekli: Za to nismo rabili ravno Masaryka, druga: Prav zato!

Drugi primer so mi pripovedovali v nekem okrožnem mestu jugovzhodne Bosne. — Neki tamošnji Srb je dosegel v Pragi doktorat iz medicine in je šel k Masaryku prosit ga direktiv za svoje nadaljnje delovanje. Seveda je mislil pri tem na visoke politične naloge. Masaryk pa mu je rekel: »Kot medicinec učite svoje kmete striči si lase in jim sploh vlijte malo smisla za higieno in boljše gospodarstvo!»

Masarykovi nauki so se po novoustanovljenih praških in tudi domačih časopisih silno razširili med Slovenci, Hrvati in Srbi v bivši monarhiji, posebno na Hrvatskem, kjer so se razširili celo med srednješolci. Ta vpliv je bilo zato opaziti v hrvatski literaturi moderne in v vsem kulturnem življenju, posebno tudi v obdelovanju prav izredno zanemarjenega ženskega vprašanja, kajti organ »Ženski svijet« je slovensko-hrvatska pisateljica Zofka Kveder, praška študentka, urejevala po-

Važno!

Ob zaključku redakcije lista nam sporoča rektorat, da je možno plačevati šolnino obročno, in sicer na tri obroke.

Vse naročnike zamudnike opozarjamo, da takoj plačajo zaostalo naročnino!

Javite se nam s pismom v naš nabiralnik ali zglasite se osebno v uradništvu v Wolfovi ulici 1/. med uradnimi urami.

Vse spremembe naslovov javite z listkom v naš nabiralnik ali po pošti!

Kolegice!

Znova se obračamo do Vas, tovarišice, — znova, kajti pomagati nam morate tudi ve! Ali ste že pozabile na izrek: »Čim več glav, tem več misli?« Gotovo bi nam še katerá lahko pomagala s pametnimi nasveti. Nočemo namreč delati same po svoje, hočemo, da delamo skupno, kar že od vsega početka podarjamo. Misli naj izidejo iz nas samih — iz nas akademkinj — pa ne samo nekaterih, vse morate sodelovati.

Vedno in vedno čujemo, da ne znamo ničesar napraviti, da je naše delo samo govoričenje in da pri naši akciji zidamo gradove v oblake.

Ali je to res? Ali smemo pustiti, da se njih mnenje uresniči? Nikakor ne! Kajti pokazati moramo in hočemo, le z dejanji, česa smo zmožne. Zdi se nam, da bi bilo vsako besedičenje o tem odveč — kajti dejanja naj govore sama.

Zato kolegice, ne obojavljajte se in priključite se naši akciji! Pozivamo Vas na naš sestanek, katerega se udeležijo delegatke vseh ženskih društev ne glede na njih pripadnost, da tu spoznate, do kam smo prišle pri delu in da nam tudi ve pomagata glede pridobivanja materialnih sredstev.

Ne bodite sebične! Pomagajte svojim kolegicam — in žele boste hvaležnost, ki je največje priznanje za naše delo in trud.

»Pripravljalni odbor«
za »Dom visokošolk«.

polnoma v Masarykovem duhu. Žalostne politične razmere na Hrvatskem so bile vzrok, da so se Masarykova načela začela uveljavljati tudi v narodni politiki. Hrvatska in srbska mladina je prihajala v Prago tudi zaradi protisrbskih nemirov na Hrvatskem, kajti večina tamkajšnjih Srbov je bila oporišče koruptnega in nasilnega dvajsetletnega režima grofa Khuen-Hedervaryja. Velehrvati, ki so se izživljali v državnopravnih frazah in nič manj šovinistični Srbi, ki so sanjali o nekem Dušanovem carstvu, so zašli v čisto nov idejni krog, na Hrvatskem pa so uvidevnejši prišli celo do prepričanja, da je nespametno, če se puste Hrvati in Srbi od Dunaja in Budimpešte drug na drugega dražiti. Iz vsega sta izšli torej dve paraleli. Vzrasla je nova politična generacija, ki se je vračala k jugoslovanskim idejam škofa Strossmayerja in zagrebških ilircev tridesetih let prejšnjega stoletja. Med Srbi je ta smer dobila pod vodstvom Svetozarja Pribičevića vso moč, med Hrvati pa so Masarykovi učenci ustanovili novo napredno stranko. Iz obeh je nastala hrvatsko-srbska koalicija, ki je na novo usmerila hrvatsko in dalmatinsko politiko, in je obdržala politično vodstvo do prevrata. V času največjih nevarnosti je priskočil tej koaliciji na pomoč vprav Masaryk, ki je posegel v zagrebški veleizdajniški proces in v dunajski proces proti Friedjungu. Zaradi tega je rasel ugled Masarykov tudi med Srbi v kraljevini

Druga plat židovskega vprašaja

V zadnji številki (II. 8.) »Akademskega gl.« smo lahko na drugi strani čitali zanimiv članek »Naši medicinci, njih poljski tovariši in še kaj«. Zanimiv je zlasti drugi odstavek, ki jasno kaže zgolj enostransko razumevanje židovskega vprašanja in nemške borbe proti židovstvu. Zdi se, da pisec onih vrstic še nikoli ni imel prilike spoznati židovstva od blizu, recimo vsaj, da ni živel niti na Dunaju, niti v Berlinu — morda celo niti v Zagrebu. Pravim: zdi se, da ni. Če pa je, potem je občudovanja vreden optimist glede židovskega vprašanja.

Židje so nam ostalim belcem rasno tuji, o tem ni dvoma. Oni imajo svojo posebno rasnost, v duševnem in telesnem oziru. Nihče ne dvomi o tem, da poznamo med Židi tudi revne — toda le v pokrajinah, kjer so gosti naseljeni (n. pr. v Podkarpatski Rusiji, ponekod na Poljskem itd.). Tam najdemo celo tudi židovske prostitutke. Toda v velikih mestih so slednje izredno redek pojav. Pač pa so direktorji raznih nočnih zabavišč, kjer se ponuja in prodaja žensko (toda nikoli ne židovsko!) meso na najnesramnejši način — v velikih mestih večinoma Židje. V M. Kosovi Zgodovini Slovencev najdemo na str. 94. stavek: »Ob Donavi se je vršila velika trgovina s sužnji slovanskega rodu, ki je bila po večini v rokah Židov«. Ta stavek gotovo ni bil napisan tendenčno in vendar vsebuje sila važno konstatcijo glede židovskega vprašanja, konstatcijo, ki se nanaša na 10. do 11. stoletje!

Sicer si pa moramo biti o Židovstvu še o maršičem drugem na jasnem. Rasno in narodnostno so povsod tuj element, ki nima smisla za drugo družbo kot za lastno. In da niso — da se tako izrazim — državotvorni, je videti iz tega, da nimajo svoje lastne države že okoli 2000 let, in da so jih doslej še povsod preganjali, kjer so preveč razvijali svoj — rasizem; tako je bilo nekoč v Egiptu in kasneje na Angleškem, v Rusiji, na Poljskem in sedaj v Nemčiji. Sicer pa mi Slovenci res nimamo dolžnosti, rešiti židovsko vprašanje v tem smislu, da v času tako težke krize puščamo k nam še Žide.

Da so ti prav za medicince res neprijetna trgovska konkurenca, je znana resnica. Pred nekoliko dnevi je priobčil neki slovenski

dnevnik nekaj številke o Židih v Zagrebu. Če se prav spominjam, jih je tam nekaj nad 9000, t. j. nekako 7% vsega zagrebškega prebivalstva. Med njimi je bilo naštetih nekaj preko 70 odvetnikov in nad 80 zdravnikov! Če vzamemo, da je v Zagrebu morda 200 zdravnikov — potem jih je torej 40% Židov! Vprašam: kje je razmerje med 7% in 40%?? Ali so ostali Zagrebčani res tako nesposobni, da bi morala biti skoro polovica njihovih zdravnikov Židov? — Tega ne verjamem. Dalje smo prav tam čitali, da študira v Zagrebu nekaj nad 300 židovskih akademikov, in sicer večinoma (številke niso bile navedene) na pravni in medicinski fakulteti. Neglede na to, da je teh 300 mnogo višji % kot bi vstrelal dejanskemu razmerju zagrebškega prebivalstva, ostane še vprašanje, zakaj ravno na pravni in medicinski fakulteti? Ali iz golega idealizma? Zakaj potem niso n. pr. filozofi? Zakaj so k nam prišli prav medicinci in nobeni drugi židovski študenti?

In končno: ali Židje niso rasisti v najčistejšem smislu te besede? Prav učimo se lahko pri njih vsi drugi, kaj je to: razna zavest! Kako malo se mešajo s tujerodnimi elementi, kako sijajno so organizirani, in to internacionalno, po vsem svetu! Tega seveda drugi narodi, ki imajo svojo domovino, svojo državo, ne bodo nikoli zmogli. To zmore le narod, ki je v vsakem oziru nevezan na kraj in ki se zaveda le samega sebe in svojih članov, ki so raztreseni po vsem svetu. V tem pa tiči židovsko vprašanje, ki je znatno starejše kot vsi fašizmi in kot si je (vsaj zdi se tako) pisec onega članka mislil ali zavedal.

Jasno je, da s temi izvajanjmi nikakor ne odobravam netaktnosti na onem zborovanju, ki ga citira članek, kakor tudi ne surovih metod hitlerjanstva. Toda da ima židovsko vprašanje dve plati in da moramo razlikovati med posameznim Židom in med židovstvom kot celoto, o tem ne more biti dvoma. Židovstvo in židovsko vprašanje pa ni kar tako, da bi šli preko njega in grajali vse in vsakogar, ki ga vzame resno v pretres. Gre za način!

K.

Z več strani, zlasti iz vrst naših medicincev, se je čulo, da se je »Akademijski glas«

samo na kulturno stran, kot meni M. Paulová. Čisto nova politična stranka v urejenih slovenskih razmerah vsekakor ni bila mogoča in tudi ne potrebna, a nove politične struje so našle v Masaryku in sploh v Pragi trdno ozadje. Tako sta bila Masarykova učenca **dr. D. Lončar** in **dr. A. Dermota**, ki sta v »socialni reviji« »Naši zapiski« igrala glavno vlogo (A. Dermota je slovenski referent lista »Slovanský Přehled«) in sta razširjala realistične in socialne ideje. V tej reviji so priobčevali tudi hrvaški in srbski socialni demokrati in cela jugoslovanska socialna demokracija je uspešno propagirala jugoslovanska enotnostna stremiljenja s priključitvijo Bolgarov. Češki naprednjak **V. Klofáč**, v glavnem pa Masaryk, sta vplivala na »nacionalno-radikalno gibanje«, ki je imelo svoj organ »Omladina« in je bilo pravtako jugoslovansko orientirano. »Učenca«, ki sta izšla iz tega gibanja, umrli državnik **dr. Gregor Žerjav** in sedanji jugoslovanski minister **dr. A. Kramer**, praški študent, sta prevzela vodstvo liberalnih elementov. Iz »Naših zapiskov« izvemo tudi, da je utemeljitelj slovenske krščansko-socialne ljudske stranke, **dr. Janez E. Krek**, ki ga je **H. Wendel** po pravici sprejel med svoje portrete ustanoviteljev Jugoslavije. Masaryka globoko spoštoval in upošteval zaradi njegovih socialnih nauk.

Prevel Schmid Ivan.

DANAŠNJI ŠTEVILKI SMO PRILOŽILI POLOŽNICE, KI SE NAJ JIH CENJENI NAROČNIKI ZA PLAČILO NAROČNINE POSLUŽIJO. KDOR JE PREJEL POLOŽNICO, PA JE S PLAČILOM NAROČNINE V REDU, NAJ JO SHRANI ALI ODDA PRIJATELJU.

zadnjim člankom »Naši medicinci, njih poljski tovariši in še kaj« postavil na stališče, ki ga članek zastopa. To nikakor ne drži. Omenjeni članek smo objavili v smislu naših intencij, da dajemo vsakomur prostor za akademsko debato, kakor tudi danes z veseljem objavljamo gornji članek, ki obravnava drugo plat zvona. Prav radi bi slišali o tej zadevi izjavo »Društva medicincev«, ki je predstavnik naših medicincev in je dolžno zavzeti svoje stališče.

(Op. ured.)

„Nova mladina“

Dalj časa se je med dijaštvom govorilo, da namerava skupina Triglavanov začeti izdajati svoj mesečnik. Sredi predpreteklega tedna je prva številka »Nove mladine« — s tem obetajočim imenom je bil krščen novorojeni mesečnik — zagledala beli dan.

Sicer ne izdaja »Nove mladine« »Triglav« sam uradno, vendar jo kljub temu lahko smatramo če ne že za očiščeno, vsaj za pol-očiščeno glasilo skupine, ki trenutno prevladuje v društvu in ki je zanjo značilno, zdaj bolj zdaj manj opazno, nagibanje na levo. S tem pa še ni rečeno, da nosi »Nova mladina«, marksističen pečat, saj so bajé pravi marksisti sami razočarani nad njo in ji celo odrekajo raison d'être.

Že na prvi pogled je razvidno, da je »Nova mladina« namenjena predvsem srednješolski mladini; bi dejal celo, da je pri izbiri zlasti beletrističnega gradiva imel odločilno besedo ta vidik. Dolarjevi črtici: Pedagoška načela profesorja Oblaka in Ura verouka, ki obravnava pubertetne zadeve, bodo srednješolci radi prebirali, čeprav s tem še ni rečeno, da nujno spadata v mesečnik, ki naj bo glasnik prihajajoče odrešilne generacije. Tudi Novakova črtica Pravični profesor bo srednješolcem ugajala, saj obdelava sujet, ki je zaradi njega marsikak srednješolec na lastni koži trpel. Druga Novakova črtica, Sram me je bilo, hoče na dramatičen način opisati sramovanje in spoznanje buržujske v mehki postelji, ki se mu ob pogledu na svoje lakaste čevlje, kavo in potico zbudi sočutje do razcapanega proletarca. — Precej demagoško in sugestivno pisana Andersova razprava, Naš študij, uvaja srednješolca v materialistični svetovni nazor na podlagi dialektike. Z idealističnim svetovnim nazorom obračuna članek silno samozavestno in lakonsko: Ker ne maram »verovati«, ampak verjamem le tisto, kar je osnovano na izkustvih, zavračam neznanstven in špekulativen idealistični svetovni nazor, kajti za bitnost njegove duše, praduše in boga nimam nikakih znanstvenih dokazov. Tudi sicer vsebuje članek semintje kakšno cvetko kakor: Ko je človek začel uporabljati prva orodja, je prenehal biti žival... — Na mestu pa je Alberta Kosa članek Naši problemi. Stvarno, podkrepljeno, obravnava probleme našega šolstva in se v zvezi s tem dotika tudi brezposelnosti. — Na splošno pa veje iz vse prve številke še nekakšno iskanje in ne preveč globoka zasidranost v ideološki usmeri lista; morda bo druga številka v tem pogledu trdnejša.

cc.

»Nova mladina« stane za 1. letnik, ki bo obsegal pet števil (februar—junij), 15 Din. Naroča se na naslov: Ante Novak, Ljubljana, poštni predal 91.

in Črni gori, kar mu je olajšalo sodelovanje s srbsko vlado in jugoslovanskim odborom med veliko vojno.

V takih okoliščinah se nam zdj paradoksnost, da je del hrvaških in srbskih študentov v Pragi po 1910. nastopil proti Masaryku in se je njihov razdor tako povečal, da je bil vzrok ustanovitve dveh različnih študentskih organov. Prvi, »Val«, se je še dalje oklepal realističnih in humanitarnih idealov Masarykovih, drugi, »Zora«, pa je povzdigoval revolucionarni jugoslovanski nacionalizem. Ta mladina se je pač bolj navduševala za Masarykovo politično delovanje in je razumljivo, da je v času balkanskih vojn šla preko svojega učitelja. Sploh se mora priznati, da srbska in hrvaška praška mladina ni sprejela vseh Masarykovih nauk, tišči pa, ki so se prištevali k njegovim učencem, pa so to čisto samo zunanje storili. Tako nam bo tudi jasno, da so v teku let nekateri navdušeni Masarykovi učenci od njega odpadli in so pozneje kot politiki celo njemu nasprotovali. Če bi se držala na pr. Svetozar Pribičević in Štefan Radić Masarykovih demokratičnih idealov, posebno načela, da je demokracija diskusija, ter bi se zopet znašla vsaj že 1918., a ne šele po polomu njunih nasprotnih političnih koncepcij, bi prihranila Jugoslaviji pač marsikatero težko uro.

Bolj enoten in globlji je bil vpliv Masarykov na slovensko mladino in se ni omejeval

Iz Ferijalnega saveza

Ljubljana, 2. marca.

Danes se vrši v Beogradu plenarna seja širšega upravnega odbora Ferijalnega Saveza, na kateri se bodo definitivno osnovala samostojne akademske oblasti Ferijalnega Saveza in to na univerzi v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Kakor znano, so bile dosedaj na univerzah le podružnice, ki so spadale pod banovinske oblasti Fer. Saveza, podružnica na naši univerzi je spadala pod Dravsko oblast Ferijalnega Saveza v Ljubljani, sedaj pa dobe univerze samostojne ferijalne oblasti in podružnice po fakultetah. Da je to velik napredek za ferijalce naše univerze in uspeh odbora dosedanje podružnice ter posameznih starih agilnih članov Fer. Saveza, je znano. S tem smo pridobili možnost, da organiziramo samostojne akademske kolonije na morju in v planinah, v katerih bo lahko akademik ferijalec preživel za mal denar par tednov, — pridobili vse možnosti, da začnemo razvijati socialno delo v korist vseh akademikov itd., itd.

INFORMACIJSKA PISARNA.

V auli univerze posluje za časa vpisovanja naša informacijska pisarna. Tu dobite vse informacije glede vpisa, šolnin, študija, akad. domov in menz, glede popustov po trgovinah, knjigarnah, pri brivcih, v gledališču itd. — Tu lahko plačate tudi naročnino za »Akad. glas«.

Pojasnii za vpis

Vsi oni, ki plačajo v smislu razglasa rektorata preko 60 Din neposrednega davka, ne potrebujejo nikakih davčnih potrdil pri vpisu, ker pač plačajo vsi enako šolnino. Tisti pa, ki plačajo pod 60 Din neposrednega davka, in ki žele biti oproščeni šolnine, morajo predložiti pri vpisu potrdilo na predpisanem formularju, k čemu izda občina, potrdi pa davčna uprava.

Šolnine se ne morejo plačevati kot lansko leto obročno.

Vpis traja za novince od 1. do 5. marca, za stare slušatelje pa od 1. do 10. marca. Naknaden vpis se bo dovolil le na zadostno motivirane prošnje. Taksa za naknaden vpis je 50 Din.

Vsi oni, ki še niso plačali kakega obroka šolnine iz prejšnjega semestra, se ne morejo vpisati.

Podrobno v informacijski pisarni v avli.

OPOZORILO JURISTOM!

Po sklepu juridičnega dekanata in odobritvi senatne seje mora vsak slušatelj, ki se vpiše v letnem semestru 1933-34 na juridično fakulteto, plačati prispevek 20 Din za knjižico, seminarje itd. Zaradi tega opozarjamo vse tovariše-juriste, da se pred vpisom na kvesturi zglase z indeksom in legitimacijo na dekanatu juridične fakultete, kjer plačajo omenjeni prispevek.

Pridobivajte „Akademske glas“ novih naročnikov!

F. I. Goričar
Ljubljana, Sv. Petra c. 29

priporoča veliko zalogo manufakturnega blaga, perila za gospode in dame, modne in športne potrebščine, kakor tudi popolno damsko konfekcijo po zelo nizkih cenah.

Tudi glede deleža na prispevku vsakega člana ferijalca, se pozna. Do sedaj je podružnici ostalo od vsakega člana le Din 4.50, od sedaj ji bo ostalo trikrat toliko.

Ne vemo še, kako se bo podrobno uredil poslovnik za akademske oblasti Fer. Saveza, toda upamo, da bo Centrala F. S. kakor tudi g. minister sprejel dobre in koristne predloge, ki jih je poslal odbor dosedanje podružnice na univerzi v Ljubljani in da ne bo brez velike potrebe spreminjal osnutka poslovnika, ki so ga skupaj izdelali zastopniki ferijalcev ljubljanske, zagrebške in beograjske univerze.

Radi teh priprav se še ni začelo vpisovanje v F. S. na naši univerzi, toda začelo se bo že v prvi polovici marca, tako da bodo vsi tovariši v pravem času prejeli legitimacije in popise drugih ugodnosti, ki jih nudi F. S. svojim članom.

Na podrobnosti organizacije samostojnih akademskih oblasti se še povrnemo.

—n.

Visoke šole v Avstriji

»Neue Freie Presse« prinaša (27. febr.) po »Avstrijskem četrtletniku za vzgojo in pouk« zanimive številke o stanju avstrijskega akademstva iz l. 1932/33. Slika je tudi v letošnjem letu neizpremenljiva. Število obiskovalcev vseh avstrijskih visokih šol je znašalo po tej statistiki 25.893. Od teh jih odpade na univerze 73% in 18% na visoke tehnične šole. V Avstriji so namreč tehniške visoke šole ločene od univerz. 26% celotnega slušateljstva tvorijo inozemci.

Ako odštejemo vse inozemce in primerjamo te številke s frekvenco na univerzah pri nas, vidimo, da so procentualno po prebivalstvu Avstriji daleč pred nami. Relativno študira vsaj trikrat toliko Avstrijcev, kot Jugoslovancev. Vzroke naraščanju inteligentnega proletarijata je torej najbrž treba iskati drugod, kot pa v številkah o obisku naših šol.

Iz uredništva

Diplomirani filozofi dobi mesto prefekta v Penzionatu učiteljskega doma v Mariboru, Kosarjeva ulica 41. Popolna oskrba ter 400 dinarjev mesečne plače. Delo lahko! Pogoje ima filozofsko društvo, na katerega naj se tovariši interesenti obrnejo. K prošnji je treba priložiti tudi priporočilo filozofskega društva.

Vse tovariše vabimo na sodelovanje. Čim več Vas bo, ki boste pisali v »Akadem. glas«, čimbolj se bodo kresali nazori, tem pestrejši, zanimivejši in lepši bo Vaš list »Akademski glas« in tem bolj bo služil svojemu poslanstvu.

Tiste tovariše, ki imajo kake posrečene karikature, prosimo, da nam jih odstopijo v objavo.

Rabili bi tudi kake primerne sestavke v vezani besedi!

Tovariši, ki bi imeli veselje sodelovati v uredništvu, naj se javijo!

VAŽNO!

Vse tovariše prosimo, da nam vse reklamacije na neredno prejemanje lista takoj javijo, da lahko urgiramo.

VSE TOVARIŠE PROSIMO, DA NAM PORAVNAJO ZAOSTALO NAROČNINO!

IZJAVA.

Podpisani izjavljam, da nisem pisec članka »Akademska YMCA« v zadnji številki »Akad. Gl.« (4. stran), ker ni nekateri zaradi podpisa Č. očitajo. — **Jože Cenčič.**

Notice

Klub jugoslovanskih akademikov iz Trsta, Gorice in Istre v Ljubljani opozarja svoje članstvo na semestralni občni zbor, ki se vrši v ponedeljek 5. marca t. l. v prostorih srednješolskega društva »Preporod« (arena Narodnega doma) ob 20. uri z običajnim dnevnim redom. Vsi in točno! — Odbor.

Diplomirali so 28. februarja na juridični fakulteti naše univerze tov. Blejec Konrad, Koser Albert in Polak Ivan. — Čestitamo!

Bilanca pravnozgodovinskih (l. državnih) izpitov. V februarjem terminu letošnjega leta se je prijavilo k pravnozgodovinskemu državnem izpitu vsega 143 kandidatov. Izmed teh jih je 83 naredilo, 46 padlo, 14 jih je pa odstopilo. — Imena tovarišev, ki so napravili izpite v prejšnjih tednih, smo objavili sproti. V preteklem tednu so kot zadnji v tem terminu napravili izpite tov. Stucin Joža, Tajnik Bojan, Ravnikar Evgenij (4 odlike), Flere Janvid (4 odlike), Kramar Alojzij, Baranovič Nikola, Ecker Burghard, Abram J. — Vsem novim kandidatom prav iskreno čestitamo!

Izpit. Pravosodni izpit na juridični fakulteti so v preteklem tednu napravili tov. Zupan Francè iz Novega mesta (z dvema odlikama), Bojc Vilko iz Kočevja in Smodlaka B. iz Splita. — Čestitamo!

Na filozofski fakulteti so v februarjem terminu diplomirali naslednji tovariši:

Bernik Alojzij — skupina za teoretično matematiko; Jug Stanislav — skupina za občo zgodovino; Kraigher Uroš — skupina za nar. jezik in književnost; Romè Franc — biološka skupina; Simonič Ivan — geografska skupina; Šavli Ivan — romanska skupina; Škerl Franc — skupina za občo zgodovino; Zemljak Josip — skupina za nar. jezik in književnost; Žagar Anton — romanska skupina; Žorga Friderik — skupina za teoretično matematiko. Čestitamo!

Za doktorja medicine je nedavno promoviral na graški univerzi Verbič Franjo. — Čestitamo!

Zadnje dni so naši časopisi prinesli zanimivo poročilo, kako so včasih v predvojni Srbiji kaznovali onega, ki je kradel državni denar: Obesili so ga javno in bobnali ljudi skupaj, da so ga videli in si zapomnili!

Kaj menite, če bi danes zopet na svetu upeljali to radikalno sredstvo? Se vam ne zdi, da bi postalo poleg drugega tudi precejšnje pomanjkanje različnih »narodnih voditeljev«?

Akademiki!

Čevlji vseh vrst

DETELA B.

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 25

so domač izdelak.
trpežni, elegantni in poceni.